

คำนวณมาก

ที่ มท ๐๗๐๔/ว 19498

กรมที่ดิน
ถนนพระอาทิตย์ กท ๑๐๒๐๐

๑๔ สิงหาคม ๒๔๙๘

เรื่อง ข้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นกรุงเทพมหานคร)

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๖๑๒/๑/ว ๑๓๑๒๔ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๔๙๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำวินิจฉัยของ คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (โดยที่ประชุมใหญ่)
ที่ ๑๖/๒๕๒๔ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๒๔

ตามที่กรมที่ดินได้วางทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนประเภทแลกเปลี่ยน โอนมรดก และโอนมาโดยการครอบครอง ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๒๗ (พ.ศ. ๒๔๙๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๘๙ มาเพื่อทราบ และให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติ นั้น

โดยที่กฎกระทรวงฉบับดังกล่าวได้ถูกยกเลิกโดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๘๙ ประกอบกับคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (โดยที่ประชุมใหญ่) ได้วินิจฉัยเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนโอนมรดกระหว่างบิดากับบุตรที่บิดารับรองโดยพฤติการณ์ ปรากฏตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ที่ส่งมาพร้อมนี้ ซึ่งรองนายกรัฐมนตรี (พลเอกประจวบ สุนทราวงกูร) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งให้ปฏิบัติตามมติที่ประชุมใหญ่ของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ กรมที่ดินจึงเห็นควรยกเลิกหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๖๑๒/๑/ว ๑๓๑๒๔ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๗ และให้ถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. การจดทะเบียนประเภทแลกเปลี่ยน โอนมรดก และโอนมาโดยการครอบครอง ถือเป็นการจดทะเบียนประเภทที่บุตรหทัย จึงให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามจำนวนบุตรหทัยร้อยละ ๒ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๘๙ ข้อ ๒ (๙) (ก) เว้นแต่เป็นการให้หรือโอนมรดกระหว่างบุพการีกับผู้สืบสันดาน หรือระหว่างคู่สมรส ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามจำนวนบุตรหทัยร้อยละ ๐.๕ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน ข้อ ๒ (๙) (ข)

๒. การจดทะเบียนโอนมรดก หรือให้ระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรม ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามจำนวนบุตรหทัยร้อยละ ๒ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๘๙ ข้อ ๒ (๙) (ก)

๓. การจดทะเบียนโอนมรดก หรือให้ระหว่างบิดากับบุตรนอกกฎหมายที่มีคา
รับรองแล้วโดยพฤติการณ์ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามจำนวนทุนทรัพย์ร้อยละ ๐.๕ ตามกฎกระทรวง
ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน ข้อ ๒ (๓) (ข)

๔. ผู้รับมรดกหรือผู้รับให้หลายคน ทายาทหรือผู้รับให้บางคนไม่ได้เป็นบุพการีหรือ
ผู้สืบสันดานของเจ้ามรดกหรือผู้ให้ หรือในทางกลับกัน เมื่อจดทะเบียนในวาระเดียวกันก็ให้เรียกเก็บ
ค่าธรรมเนียมโดยแยกเก็บตามส่วน

อนึ่ง บุตรที่ขอขมวดกฐนมานั้นหมายถึง บุตรที่เกิดในระหว่างสมรส หรือบุตร
ที่เกิดก่อนสมรส แต่บิดามารดาได้สมรสกันภายหลัง หรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตร หรือศาล
พิพากษาว่าเป็นบุตร ส่วนนอกจากนี้ถือว่าเป็นบุตรที่ไม่ขอขมวดกฐนมา

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการจดทะเบียนสิทธิ
และนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ทราบและถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถือ

(นายศิริ เกวตินสุภณธ์,
อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนที่ดิน

โทร ๒๒๖๖๑๔๖

(สำเนา)

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (โดยที่ประชุมใหญ่)

ที่ ๑๖/๒๕๒๘

เรื่อง การตีความการโอนที่ดินมรดกระหว่างบิดากับบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นการโอนมรดกระหว่างบุพการีกับผู้สืบสันดานตามกฎหมาย หมวดที่ ๓๒ (พ.ศ.๒๕๒๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๕๑๙ หรือไม่ (กรณีนายวิศิษฐ์ บุรพาชนะ ร้องทุกข์ว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากกรมที่ดินในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมโอนที่ดินมรดก)

นายวิศิษฐ์ บุรพาชนะ โดยยื่นหนังสือลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๖ ร้องทุกข์ต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรปไปว่า ผู้ร้องทุกข์เป็นทายาทโดยธรรมและเป็นผู้จัดการมรดกของนายประพันธ์ บุรพาชนะ ร่วมกับนางรัชนี บุรพาชนะ ตามคำสั่งศาลแพ่ง ที่ ๔๔๔๑/๒๕๒๖ ต่อมาเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๖ ผู้ร้องทุกข์กับนางรัชนี ฯ ในฐานะผู้จัดการมรดกได้ไปขอโอนที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๓๓ โฉนดเลขที่ ๑๙๔๔ และโฉนดเลขที่ ๔๕๙๐ ซึ่งเป็นมรดกของนายประพันธ์ ฯ ที่สำนักงานที่ดินเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โฉนดโอนให้กับผู้ร้องทุกข์ในฐานะทายาทโดยธรรม เจ้าพนักงานที่ดินเขตมีนบุรีได้ประเมินราคาที่ดินทั้งสามแปลง และเรียกค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในการโอนที่ดินมรดกดังกล่าวจากผู้ร้องทุกข์ในอัตราร้อยละ ๒ ของราคาที่ดินที่ประเมิน ผู้ร้องทุกข์จึงต้องเสียค่าธรรมเนียมสำหรับที่ดินทั้งสามแปลงเป็นเงิน ๒๔,๐๒๖ บาท โดยเจ้าพนักงานที่ดินเขตมีนบุรีอ้างว่าอาศัยอำนาจตามความในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ.๒๕๒๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๕๑๙ (ข้อ ๒ (๙) (ก)) และเป็นการปฏิบัติตามหนังสือของกรมที่ดินที่ ๐๖๑๒/๑/ว.๑๓๑๒๔ เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๙ เพราะถือว่าผู้ร้องทุกข์เป็นบุตรโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายของนายประพันธ์ ฯ ผู้ร้องทุกข์เห็นว่าการที่เจ้าพนักงานที่ดินเขตมีนบุรีได้เรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมในการโอนที่ดินมรดกของนายประพันธ์ ฯ ในอัตราร้อยละ ๒ แทนที่จะเก็บในอัตราร้อยละ ๐.๕ นั้น ทำให้ผู้ร้องทุกข์เสียหายและไม่ได้รับความเป็นธรรม เนื่องจากต้องเสียค่าธรรมเนียมในการโอนที่ดินมรดกทั้งสามแปลงมากกว่าที่ควรจะต้องเสีย ผู้ร้องทุกข์จึงขอให้คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์มีคำวินิจฉัยว่าผู้ร้องทุกข์เป็นผู้สืบสันดานของนายประพันธ์ ฯ ตามความหมายของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ.๒๕๒๒) ฯลฯ และให้สำนักงานที่ดินเขตมีนบุรีคืนเงินจำนวน ๑๘,๐๒๐ บาท ซึ่งเป็นค่าธรรมเนียมที่ผู้ร้องทุกข์เห็นว่าได้ชำระเกินไปด้วย

คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คณะที่ ๓) ได้ตรวจสอบจำนวนเรื่องแล้ว ขอแจ้งจริง
 ใจได้ว่า ผู้ร้องทุกข์ได้ไปยื่นคำขอต่อสำนักงานที่ดิน เขตมีนบุรีขอจดทะเบียนโอนที่ดินรวมสามแปลง
 ของนายประพันธ์ บุรพาชนะ ให้กับผู้ร้องทุกข์ในฐานะเป็นผู้จัดการมรดกของนายประพันธ์ ฯ และ
 ในฐานะเป็นทายาทโดยธรรม พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตามคำขอโดย เรียกเก็บคา
 ธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในการโอนที่ดินมรดกในอัตราร้อยละ ๒ ตามกฎกระทรวง
 ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ.๒๕๒๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๕๑๘
 เนื่องจากปรากฏตามคำสั่งศาลแพ่งว่า ผู้ร้องทุกข์เป็นบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้ามรดก
 ผู้ร้องทุกข์เห็นว่าการที่พนักงานเจ้าหน้าที่เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ฯ จากผู้ร้องทุกข์ในอัตรา
 ร้อยละ ๒ เป็นการไม่ถูกต้อง ผู้ร้องทุกข์ควรเสียค่าธรรมเนียม ฯ ในอัตราร้อยละ ๐.๕
 เพราะเป็นการโอนมรดกระหว่างบุพการีกับผู้สืบสันดาน จึงขอให้คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์
 วินิจฉัยว่าผู้ร้องทุกข์เป็นผู้สืบสันดานของนายประพันธ์ ฯ ตามความหมายของกฎกระทรวงดังกล่าว
 และให้สำนักงานที่ดินเขตมีนบุรีคืนเงินส่วนที่ผู้ร้องทุกข์เห็นว่า یشวาระเกินไปคืน

คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คณะที่ ๓) ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีร้องทุกข์
 มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัย คือ การที่พนักงานเจ้าหน้าที่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิ
 และนิติกรรมการโอนที่ดินมรดกจากผู้ร้องทุกข์ในอัตราร้อยละ ๒ นั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติ
 หน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือไม่ ซึ่งประเด็นนี้
 คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คณะที่ ๓) เห็นว่า โดยที่ข้อ ๒ (๙) (๕) ของกฎกระทรวง
 ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ.๒๕๒๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๕๑๘
 กำหนดให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมการโอนมรดกในระหว่างบุพการี
 กับผู้สืบสันดานตามจำนวนทุนทรัพย์ร้อยละ ๐.๕ และกรมที่ดินได้มีหนังสือชักชวนความเข้าใจ
 เกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามกฎกระทรวงดังกล่าวว่า การจดทะเบียนโอนมรดกระหว่าง
 บิดากับบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ถือว่าเป็นการโอนมรดกระหว่างบุพการีกับผู้สืบสันดาน
 ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามจำนวนทุนทรัพย์ร้อยละ ๒ ส่วนบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายนั้น
 ให้หมายถึงบุตรที่เกิดในระหว่างสมรสหรือบุตรที่เกิดก่อนสมรสแต่บิดามารดาได้สมรสกันใน
 ภายหลัง หรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตร หรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร นอกจากนี้ถือว่า
 เป็นบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ.๒๕๑๙) ออกตาม
 ความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๕๑๙ ข้อ ๒ (๑) ได้กำหนดว่า
 ก่อนทำการจดทะเบียนให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนสิทธิและความสามารถของบุคคลด้วย
 ซึ่งจากการสอบสวนของพนักงานเจ้าหน้าที่ปรากฏตามคำสั่งศาลแพ่งว่า ผู้ร้องทุกข์เป็นบุตร

ที่เกิดจากภรรยาซึ่งไม่ได้อจดทะเบียนสมรสของเจ้ามรดก ผู้ร้องทุกข์จึงเป็นบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้ามรดก ซึ่งบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นมีสิทธิเพียงรับมรดกของบิดา ตาม มาตรา ๑๒๑๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น ดังนั้น การที่พนักงานเจ้าหน้าที่ สอบสวนและเรียกเก็บค่าธรรมเนียมโอนมรดกจากผู้ร้องทุกข์ในอัตราร้อยละ ๒ โดยถือว่า การโอนมรดกของผู้ร้องทุกข์มิใช่เป็นการโอนมรดกกระหว่างผู้บุพการีกับผู้สืบสันดาน จึงเป็นกรณี ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ.๒๔๘๗) ฯลฯ และกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ.๒๔๒๒) ฯลฯ และระเบียบแบบแผนของทางราชการซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ชอบ ด้วยอำนาจหน้าที่แล้ว คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คณะที่ ๓) จึงมีมติให้ยกเรื่องร้องทุกข์นี้

เนื่องจากเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นแตกต่างกับคำวินิจฉัยของ คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คณะที่ ๓) ในเรื่องดังกล่าวข้างต้น และโดยที่ท่านรัฐมนตรีประจำ สำนักนายกรัฐมนตรี (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งให้ ถือเป็นหลักการไว้ว่า ถ้าเลขาธิการ ฯ มีความเห็นไม่ตรงกับคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ก็ขอให้ส่งความเห็นของเลขาธิการ ฯ ให้คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์พิจารณา (หนังสือ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๑๐๘/๑๓๒๖๔ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๒๖) เลขาธิการ ฯ จึงได้เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ คณะที่ ๓) โดยให้ เหตุผลในความเห็นที่แตกต่างไปจากคำวินิจฉัย ฯ ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยในที่นี้ ได้แก่ การที่ความว่า ค่าธรรมเนียมจดทะเบียน สิทธิและนิติกรรมในกรณีนี้ เป็น "การโอนมรดกกระหว่างผู้บุพการีกับผู้สืบสันดาน" ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ.๒๔๒๒) ฯลฯ หรือไม่(๑)

(๑) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ.๒๔๒๒) ฯลฯ

ข้อ ๒ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมดังนี้

ฯลฯ ฯลฯ

(๘) ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

(ก) ค่าจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมมีทุนทรัพย์
เรียกตามจำนวนทุนทรัพย์ ร้อยละ ๒

(ข) ค่าจดทะเบียนโอนมรดกหรือให้ ทั้งนี้ เฉพาะใน
ระหวางผู้บุพการีกับผู้สืบสันดานหรือระหวางคู่สมรส
เรียกตามจำนวนทุนทรัพย์ ร้อยละ ๐.๕

ฯลฯ ฯลฯ

เลขาธิการ ฯ เห็นว่า การโอนมรดกระหว่างบุพการีและบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งได้มีคำพิพากษาของศาลแสดงยืนยันข้อเท็จจริงไว้ว่า ผู้รับมรดกเป็น "บุตรนอกกฎหมายที่มีบิดาได้รับรองแล้ว" และมีสิทธิรับมรดกตามมาตรา ๑๖๒๗^(๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ย่อมเป็นการโอนมรดกระหว่างบุพการีกับผู้สืบสันดานตามกฎหมาย หมวดที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ดังกล่าวแล้ว และอัตราค่าธรรมเนียมในการโอนที่ดินมรดกได้แก้อยู่ละ ๐.๕ มีไซร้อยละ ๒^(๓)

ความเป็นบิดากับบุตรนั้น อาจมีได้ทั้ง "บุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย" และ "บุตรนอกสมรส" ของบิดา และมาตรา ๑๖๒๗ (ป.พ.พ.) ก็ได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุตรนอกสมรสไว้แล้วว่า บุตรนอกสมรสที่มีบิดาได้รับรองแล้วมีสิทธิได้รับมรดกและให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดาน คำว่า "รับรอง" ตามมาตรานี้ได้ยึดถือกันตลอดมาว่า หมายถึงความเป็นบุตรที่บิดาได้รับรองโดยพฤตินัย ฉะนั้น เมื่อได้มีคำพิพากษาของศาลยืนยันข้อเท็จจริงตามมาตรา ๑๖๒๗ นี้แล้ว และรับรองสิทธิรับมรดกตามกฎหมายแล้ว ก็ย่อมต้องถือว่าบิดากับบุตรนอกสมรสนั้นเป็นบุพการีและผู้สืบสันดาน^(๔)

(๒) มาตรา ๑๖๒๗ บุตรนอกกฎหมายที่มีบิดาได้รับรองแล้วและบุตรบุญธรรมนั้น ให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดาน เหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายนี้

(๓) ในกรณีนี้ ได้มีคำสั่งของศาลแพ่ง (คดีไม่มีข้อพิพาท ขอเป็นผู้จัดการมรดก ไม่มีพินัยกรรม) ที่ ๔๔๔๑/๒๕๒๖ แสดงข้อเท็จจริงที่เป็นที่ยอมรับในระหว่างผู้ร้องที่ ๑ ซึ่งเป็น "ภริยา" ของเจ้ามรดก กับผู้ร้องที่ ๒ ซึ่งเป็นบุตรของเจ้ามรดกที่เกิดจากนางเพ็ญเสียง ฯ ซึ่งได้อยู่กับโดยมิได้จดทะเบียนสมรสกับเจ้ามรดก (มาก่อนที่ผู้ร้องที่ ๑ จะจดทะเบียนสมรสกับเจ้ามรดก)

(๔) ความเห็นของกรมที่ดิน ที่เห็นว่า ผู้ร้องทุกขเป็นผู้สืบสันดานของนายประพันธ์ ฯ แต่ นายประพันธ์ ฯ หาเป็นบุพการีของผู้ร้องทุกขไม่ นั้น ย่อมเป็นสิ่งที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ เพราะถ้าผู้ร้องทุกขเป็นผู้สืบสันดานของนายประพันธ์ ฯ นายประพันธ์ ฯ ก็จะต้องเป็นบุพการีของผู้สืบสันดาน เพราะความสัมพันธ์จะเกิดขึ้นฝ่ายเดียวไม่ได้

จริงอยู่ แมว่าบุคคลสองฝ่ายต่างมีความสัมพันธ์เป็นผู้สืบสันดานกับบุพการีซึ่งกันและกัน แต่บุคคลทั้งสองฝ่ายอาจมีสิทธิไม่เท่าเทียมกันได้ถ้าหากจะมีบทกฎหมายบัญญัติสิทธิของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไว้ ตัวอย่างเช่น ในกรณีความสัมพันธ์ระหว่างบุตรบุญธรรมกับผู้รับบุตรบุญธรรม ได้มีบทบัญญัติมาตรา ๑๕๕๔/๒๕ ทักสิทธิของผู้รับบุตรบุญธรรมมิให้รับมรดกของบุตรบุญธรรมไว้ (แต่บุตรบุญธรรมมีสิทธิรับมรดกของผู้รับบุตรบุญธรรม) เป็นต้น แต่บุคคลทั้งสองฝ่าย คือ ผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมต่างก็มี ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันโดยต้องถือว่าฝ่ายหนึ่งเป็นบุตรบุญธรรมของอีกฝ่ายหนึ่ง และอีกฝ่ายหนึ่ง ก็เป็นผู้รับบุตรบุญธรรมของอีกฝ่ายหนึ่งนั่นเอง แต่สิทธิแตกต่างกัน

กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ.๒๕๒๒) ฯลฯ กำหนดค่าธรรมเนียมในอัตรา ร้อยละ ๐.๕ สำหรับการโอนมรดกระหว่างบุพการีกับผู้สืบสันดาน กฎกระทรวงมีข้อกำหนด ค่าธรรมเนียมไว้สำหรับการโอนระหว่างบิดา (มารดา) กับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย และเลขาธิการ ๗ เห็นว่าหนังสือชักชวนความเข้าใจของกรมที่ดินเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามกฎกระทรวง ดังกล่าวดังกล่าวว่า "การจดทะเบียนการโอนมรดกระหว่างบิดากับบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ถือ ว่าเป็นการโอนมรดกระหว่างบุพการีกับผู้สืบสันดาน (ตามกฎกระทรวง)" นั้น เป็นการขัดต่อ กฎกระทรวง

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ในกรณีนี้ กรมที่ดินจำต้องดำเนินการ ให้มีการคืนค่าธรรมเนียม (การโอนที่ดินมรดก) ส่วนที่ได้เรียกเก็บเกินไปคืนให้แก่ผู้ร้องทุกข์ และ สมควรชักชวนความเข้าใจไปยังเจ้าหน้าที่ของกรมที่ดินเสียใหม่ โดยถือว่าการโอนที่ดินมรดก ระหว่างบิดากับ "บุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้ว" โดยมีคำพิพากษาของศาลแสดงยืนยัน ขอเท็จจริงใดก็ตามความในมาตรา ๑๒๒๗ เป็นการโอนมรดกระหว่างบุพการีกับผู้สืบสันดาน ตามข้อ ๒(๗) (ข) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ.๒๕๒๒) ฯลฯ ส่วนสำหรับกรณีนี้ เคยปฏิบัติมาแล้ว หากมีผู้ร้องเรียนขอรับคืนค่าธรรมเนียมภายในกำหนดอายุความร้องรอง ทางกรมที่ดินก็สมควรดำเนินการคืนให้แก่ผู้ร้องเรียนด้วย (ซึ่งก็คงจะมีกรณีตามมาตรา ๑๒๒๗ เกิดขึ้นไม่บ่อยครั้งนัก)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอความเห็นของเลขาธิการ ๗ ดังกล่าว ให้คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คณะที่ ๓) พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คณะที่ ๓) ได้พิจารณาความเห็นของเลขาธิการ ๗ แล้วมีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝ่าย คือ

ฝ่ายหนึ่งมีความเห็นยืนยันตามคำวินิจฉัยเดิม โดยมีเหตุผลเพิ่มเติมว่า มาตรา ๑๒๒๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นบทกำหนดข้อยกเว้นของกฎหมายที่ ยอมให้บุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองมีสิทธิรับมรดกของบิดาคู่ ซึ่งจะต้องตีความกฎหมาย มาตรานี้โดยเคร่งครัด และไม่ควรถีความเลยไปว่าบุตรนั้นจะต้องกลายเป็นบุตรตามกฎหมาย หรือบิดาผู้แสดงการรับรองจะกลายเป็นบุพการีหรือบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายไปด้วย ทั้งนี้ โดยมีคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นบรรทัดฐานไว้หลายคดี เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๗๑/๒๕๐๖ ที่ ๕๒๕/๒๕๑๐ และที่ ๑๒๕๕/๒๕๐๘ โดยนัยนี้จึงพอตีความโดยสรุปได้ว่า การโอนมรดกรายนี้มิใช่ เป็นการ โอนระหว่างบุพการีกับผู้สืบสันดานตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ.๒๕๒๒) ฯลฯ แต่ควรถือว่าเป็นการโอนมรดกระหว่าง บิดากับบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ตาม ป.พ.พ.) ซึ่งต้องเสียค่าธรรมเนียมร้อยละ ๒

อีกฝ่ายหนึ่งเห็นชอบด้วยกับความเห็นของเลขาธิการ ฯ กล่าวคือเห็นว่าการโอนมรดกระหว่างบิดากับบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งมีพฤติการณ์ยืนยันข้อเท็จจริงได้ว่าผู้รับมรดกเป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้วและมีสิทธิรับมรดกตามมาตรา ๑๖๒๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ย่อมเป็นการโอนมรดกระหว่างผู้บุพการีกับผู้สืบสันดานตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ฯลฯ แล้ว จึงต้องเสียค่าธรรมเนียมในการโอนมรดกร้อยละ ๐.๕ เนื่องจากความเกี่ยวพันกับบุตรนั้นมีทั้งบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายและบุตรนอกกฎหมายของบิดา โดยมาตรา ๑๖๒๙ ใ้กับผู้รับรองสิทธิของบุตรนอกกฎหมายไว้แล้วว่า บุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้วมีสิทธิได้รับมรดก และให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดาน และคำว่า "บุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้ว" หมายความว่ารวมถึง ความเป็นบุตรที่บิดาได้รับรองโดยพฤติการณ์ด้วย ฉะนั้น ในกรณีนี้จึงถือได้ว่าเจ้ามรดกและผู้รองทุกข เป็นผู้บุพการีและผู้สืบสันดาน

เมื่อมีความเห็นแตกต่างกันเช่นนี้ คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คณะที่ ๓) จึงมีมติให้นำเสนอที่ประชุมใหญ่คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์พิจารณาวินิจฉัยตามข้อ ๔(๑) ของระเบียบคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ว่าด้วยการจัดองค์คณะของกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๒๒

ที่ประชุมใหญ่ของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ยังมีข้อเท็จจริงที่ยังไม่เป็นที่ยุติอยู่บางประการ จึงให้ขอสำนวนการไต่สวนคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกของนายวิศิษฐ์ บุรพาชนะ เพื่อนำมาประกอบการหาข้อเท็จจริง เมื่อมีข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏตามทางการไต่สวนของศาลแพ่งว่า ผู้รองทุกขเป็นบุตรที่เกิดจากนางเพ็กเสียง ฯ นั้น ได้มีข้อเท็จจริงที่แสดงถึงการที่นายประพันธ์ บุรพาชนะ ซึ่งเป็นบิดาได้รับรองว่าผู้รองทุกขเป็นบุตรควยอย่างไรหรือไม่ ก็ให้สอบถามกรมที่ดินว่าในการสอบสวนเรื่องสิทธิและความสามารถของบุคคลเพื่อการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในเรื่องนี้ กรมที่ดินได้ขอเท็จจริงด้วยหรือไม่ ได้มีพฤติการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดที่แสดงว่านายประพันธ์ ฯ ได้รับรองนายวิศิษฐ์ ฯ เป็นบุตรตามความในมาตรา ๑๖๒๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กระทรวงยุติธรรมได้มีหนังสือที่ ขท ๐๔๐๘/๒๓๑๑ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ ซึ่งแจ้งโดยสรุปผลตามสำนวนการไต่สวนคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกของนายวิศิษฐ์ บุรพาชนะ (โดยมิได้ส่งสำนวนการไต่สวนคำร้องมาให้) ว่า ทางไต่สวนได้ความจากพยานที่ผู้รองนำสืบทั้งได้ว่า ผู้รองที่ ๑ (นางรัชณี บุรพาชนะ) เป็นภริยาของนายประพันธ์ บุรพาชนะ ก่อนที่นายประพันธ์ ฯ จะได้ผู้รองที่ ๑ เป็นภรรยา นายประพันธ์ ฯ มีบุตรกับนางเพ็กเสียง แซ่เมืรวม ๔ คน โดยผู้รองที่ ๒ (นายวิศิษฐ์ บุรพาชนะ) เป็นบุตรคนหนึ่งในสี่คน และไม่ปรากฏว่า

นายประพันธ์ ฯ จดทะเบียนสมรสกับนางเพ็ญเสียง แซ่เบ๊ นายประพันธ์ ฯ ถึงแก่ความตาย โดยมีคำพิพากษาหรือตั้งผู้ใดเป็นผู้จัดการมรดก ฯลฯ

สำหรับรายละเอียดข้อเท็จจริงในส่วนการไต่สวนของศาลแพ่งโยคดีดังกล่าวปรากฏว่า ศาลไต่สวนพยานผู้ร้องรวม ๓ ปาก โดยนางรัชณี บุรพาธนะ ผู้ร้องที่ ๑ เบิกความว่า ตนเป็นภรรยาของนายประพันธ์ บุรพาธนะ ตามหลักฐานใบสำคัญการสมรสซึ่งได้อ้างส่งต่อศาล และก่อนที่ตนจะจดทะเบียนสมรสกับนายประพันธ์ ฯ นายประพันธ์ ฯ มีบุตรกับนางเพ็ญเสียง แซ่เบ๊ รวม ๔ คน ตามบัญชีทายาทซึ่งได้อ้างส่งต่อศาล โดยในบัญชีทายาทดังกล่าวระบุว่า นายวิศิษฐ์ ฯ เป็นบุตรคนที่ ๓ ของนายประพันธ์ ฯ และนางเพ็ญเสียง ฯ ส่วนนายวิศิษฐ์ บุรพาธนะ ผู้ร้องที่ ๒ เบิกความว่า ตนเป็นบุตรของนายประพันธ์ ฯ กับนางเพ็ญเสียง ฯ โดยอ้างส่งเอกสารเป็นหลักฐานต่อศาล คือ สำเนาทะเบียนบ้านและใบสำคัญทหารกองเกิน และนายวิศิษฐ์ ฯ ผู้ร้องที่ ๒ ได้เบิกความควยว่า นายประพันธ์ ฯ กับนางเพ็ญเสียง ฯ จะจดทะเบียนสมรสหรือไม่ นายวิศิษฐ์ ฯ ไม่ทราบ ระหว่างอยู่กินฉันสามีภรรยา นายประพันธ์ ฯ กับนางเพ็ญเสียง ฯ มีบุตรด้วยกัน ๔ คน นางเพ็ญเสียง ฯ ถึงแก่กรรมแล้ว และนายประพันธ์ ฯ ไปสมรสใหม่กับนางรัชณี ฯ ผู้ร้องที่ ๑ และมีนางนภาพร ชโยวรรณ พยานคนหนึ่ง เบิกความว่า ตนเป็นบุตรของนายประพันธ์ ฯ กับนางเพ็ญเสียง ฯ ตามหลักฐานสำเนาทะเบียนบ้านอีกฉบับหนึ่งที่ได้อ้างส่งต่อศาล นางนภาพร ฯ เบิกความควยว่า ตนมีพี่น้องรวม ๔ คน ตามบัญชีทายาทซึ่งอ้างส่งต่อศาล โดยในบัญชีทายาทระบุว่า นายวิศิษฐ์ ฯ และนางนภาพร ฯ เป็นพี่น้องกัน นายประพันธ์ ฯ ได้ให้ความอุปการะเลี้ยงดูคนและพี่อีก ๓ คน ตลอดมา

กรมที่ดินก็มีหนังสือที่ มท ๐๗๐๘/๒๖๓๐ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๒๘ ที่แจ้งข้อเท็จจริงว่า กรมที่ดินได้ให้สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขามีนบุรี ตรวจสอบแล้วปรากฏว่า หลักฐานและเอกสารต่าง ๆ ที่นางรัชณี ฯ และนายวิศิษฐ์ ฯ นำไปแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม มีคำสั่งของศาลแพ่งคดีหมายเลขแดงที่ ๔๔๔๑/๒๕๒๖ ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๒๖ ระบุว่า นายวิศิษฐ์ ฯ เป็นบุตรของนายประพันธ์ ฯ ที่เกิดกับนางเพ็ญเสียง ฯ ประกอบกับสำเนาทะเบียนบ้านเลขที่ ๑๕๓/๕ หมู่ ๓ แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ปรากฏว่า นายวิศิษฐ์ ฯ เป็นบุตรของนายประพันธ์ ฯ และนางเพ็ญเสียง ฯ และนายวิศิษฐ์ ฯ ใช้นามสกุล "บุรพาธนะ" ของเจ้ามรดก

ที่ประชุมใหญ่ของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ได้พิจารณาหนังสือแจ้ง
 ขอเท็จจริงของกระทรวงยุติธรรมและของกรมที่ดินที่ส่งไปประกอบการพิจารณาแล้วเห็นว่า
 ในเบื้องต้นสมควรที่จะพิจารณาเห็นว่า นายวิศิษฐ์ บุรพาชนะ เป็นบุตรนอกกฎหมายที่มีบิดา
 ใ้รับรองแล้วหรือไม่ ในประเด็นนี้ ตามส่วนวงการไต่สวนคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดก
 ของนายวิศิษฐ์ ฯ ปรากฏขอเท็จจริงในการไต่สวนของศาลแพ่งว่า นายวิศิษฐ์ ฯ เป็นบุตร
 คนหนึ่งในจำนวน ๔ คนที่เกิดจากนายประพันธ์ บุรพาชนะ เจ้ามรดก กับนางเพ็ญเสียง แซ่เม
 ซึ่งนายประพันธ์ ฯ เจ้ามรดกได้ให้การอุปการะเลี้ยงดูตลอดมา โดยมีพยานบุคคลและพยาน
 เอกสารที่น่าเชื่อถือศาล คือ นางรัตน์ บุรพาชนะ ภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนายประพันธ์
 บุรพาชนะ นางนภาพร ชโยวรรณ บุตรอีกคนหนึ่งในจำนวน ๔ คน ที่เกิดจากนายประพันธ์
 บุรพาชนะ กับนางเพ็ญเสียง แซ่เม สำเนาทะเบียนบ้าน และใบสำคัญทหารกองเกิน ซึ่งแสดง
 ว่านายวิศิษฐ์ ฯ เป็นบุตรของนายประพันธ์ ฯ และนางเพ็ญเสียง ฯ โดยนายวิศิษฐ์ ฯ ใช้
 นามสกุล "บุรพาชนะ" ของนายประพันธ์ ฯ ผู้เป็นบิดาซึ่งเป็นเจ้ามรดก เมื่อขอเท็จจริงมายัง
 ใ้คงกล่าวข้างตน ที่ประชุมใหญ่ ฯ จึงมีความเห็นว่า ในกรณีนี้ถือได้ว่านายวิศิษฐ์ ฯ เป็น
 บุตรนอกกฎหมายที่นายประพันธ์ ฯ ซึ่งเป็นบิดาได้รับรองแล้ว

เมื่อขอเท็จจริงจึงได้ว่า นายวิศิษฐ์ ฯ เป็นบุตรนอกกฎหมายที่มีบิดาได้รับรองแล้ว
 นายวิศิษฐ์ ฯ จึงเป็นผู้สืบสันดาน และมีสิทธิได้รับมรดกของบิดาตามมาตรา ๑๖๒๗(๕) และ
 มาตรา ๑๖๒๘(๖) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น ประเด็นต่อไปที่จะต้องพิจารณา
 จึงมีว่า การรับมรดกของนายวิศิษฐ์ ฯ จะอยู่ในความหมายของการโอนมรดกระหว่างผู้พหุภริ
 กับผู้สืบสันดานที่จะต้องเสียค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ร้อยละ ๐.๕
 ของจำนวนทุนทรัพย์ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒ (๗) (๗)(๗) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ.๒๕๒๒)
 ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๕๔๗ หรือไม่ ที่ประชุมใหญ่ ฯ

(๕) ปรคคย.เชิงอรท (๒)

(๖) มาตรา ๑๖๒๘ ทายาทโดยธรรมมีหลายลำดับเท่านั้น และภายใต้บังคับแห่ง
 มาตรา ๑๖๓๐ วรรคสอง แต่ละลำดับมีสิทธิได้รับมรดกก่อนหลังดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ผู้สืบสันดาน

ฯลฯ

(๗) ปรคคย.เชิงอรท (๑)

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อมาตรา ๑๒๒๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้บัญญัติ
 รับรองสิทธิของบุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้วให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับ
 บุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย และมีสิทธิรับมรดกของบิดาได้ ย่อมแสดงว่า บุตรนอกกฎหมายนั้น
 เป็นผู้สืบสันดานของเจ้ามรดก โดยมีสิทธิและหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
 การรับมรดกนั้น และเมื่อพิจารณาจากข้อ ๒ (๙) (๕) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๒
 (พ.ศ. ๒๕๒๒) ฯลฯ ที่กำหนดให้การโอนมรดกระหว่างผู้บุพการีกับผู้สืบสันดานต้องเสีย
 ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมร้อยละ ๐.๕ แล้ว ย่อมถือได้ว่า การรับ
 มรดกของบุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้ว อยู่ในความหมายของการโอนมรดกระหว่าง
 ผู้บุพการีกับผู้สืบสันดานดังกล่าว เพราะหากจะถือว่าผู้รับมรดกเป็นเพียงผู้สืบสันดานของ
 เจ้ามรดกแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยไม่ถือว่าเจ้ามรดกเป็นผู้บุพการีของผู้รับมรดกแล้ว ย่อมจะ
 เป็นสิ่งที่ขัดต่อความเป็นจริงอันเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบิดา (มารดา) กับบุตร
 อนึ่ง แม้วามาตรา ๑๒๒๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะบัญญัติให้สิทธิแก่บุตร
 นอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้ว ได้รับมรดกของบิดาแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งศาลจะตีความ
 โดยเคร่งครัดก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติข้อ ๒ (๙) (๕) แห่งกฎกระทรวง
 ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ฯลฯ ในเรื่องการโอนมรดกระหว่างผู้บุพการีกับผู้สืบสันดานแล้ว
 จะเห็นได้ว่าสิทธิในการโอนมรดกตามบทบัญญัติดังกล่าวย่อมเป็นของผู้สืบเนื่องมาจากการรับมรดก
 ตามมาตรา ๑๒๒๗ ประการหนึ่งด้วย ดังนั้น การที่ผู้รับมรดก (ผู้สืบสันดาน) จะได้รับการ
 ลดหย่อนในการเสียค่าธรรมเนียม ฯ ในกรณีที่เป็นผู้บุพการีกับผู้สืบสันดานหรือไม่ จึงเป็น
 สิทธิที่เกิดจากบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน มิใช่เกิดจากสิทธิตามที่กำหนดไว้ใน
 มาตรา ๑๒๒๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ที่ประชุมใหญ่ของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์
 จึงเห็นว่า ในการรับมรดกของนายวิศิษฐ์ บุรพาธนะ ในกรณีนี้ร้องทุกข์มานี้ ย่อมอยู่ใน
 ความหมายของการรับมรดกระหว่างผู้บุพการีกับผู้สืบสันดานตามข้อ ๒ (๙) (๕) แห่ง
 กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ฯลฯ ซึ่งต้องเสียค่าธรรมเนียมในอัตราร้อยละ ๐.๕
 ดังนั้น การที่กรมที่ดินเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมจากนายวิศิษฐ์ ฯ ในอัตราร้อยละ ๒
 ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒ (๙) (ก) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ฯลฯ
 จึงเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องและขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎกระทรวงดังกล่าว สมควรที่

ท่านนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลจะสั่งการให้กรมที่ดินคืนค่าธรรมเนียมที่ได้เรียกเก็บจากการรับโอนมรดกในส่วนที่นายวิศิษฐ์ บุรพาชนะ ได้ชำระเกินไปจากที่ตนจะต้องชำระ ให้แก่นายวิศิษฐ์ ฯ ซึ่งเป็นผู้ร้องทุกข์ในเรื่องนี้ต่อไป.

คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คณะที่ ๓)

๑๑ มีนาคม ๒๕๒๘

นายวิฑูร จักกะพาก

หัวหน้าคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์

นายสุรเจตน์ วิศิษฐชัย

กรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์

นายโปรง เปล่งศรีงาม

กรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์

นายปรีชา พานิชวงศ์

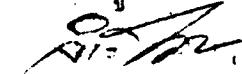
กรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์

พลตรีประกอบ จารุมณี

กรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์

กรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์

สำเนาถูกต้อง

(นายจ้าวรัส วันดี)

เจ้าหน้าที่บริหารงานที่ดิน ๘